

Hvordan løser vi internasjonale utfordringer sammen?

I dag er den frie verdensordenen truet. Globale markeder og teknologiutvikling forandrer vår verden fra dag til dag. Det skaper nye vinnere og tapere. Klimaendringer fører allerede til flere internasjonale naturkatastrofer. Utfordringene er for store til at vi kan løse dem nasjonalt. De gamle internasjonale organisasjonene er ikke strukturert for å håndtere en hverdag med nye stormakter, mektige internasjonale selskaper og et mangfoldig trusselbilde. Markeder lukkes, og internasjonale institusjoner svekkes. Autoritære ledere i Kina og Russland misbruker systemet for egen vinning, og det står dårlig til med internasjonale avtaler.

Russlands annektering av Krim-halvøya var startskuddet for en endret sikkerhetspolitisksituasjon for Norge og vesten. Dette er nye sikkerhetspolitiske utfordringer Norge må møte.

Internasjonalt samarbeid

Venstre er partiet for internasjonalt samarbeid og kampen for menneskerettigheter og frihet. Vi mener det krever en sterk regelbasert verdensorden med internasjonale institusjoner som kan håndtere utfordringene i en globalisert tidsalder. Frihet, demokrati, rettsstat og en sosial markedsøkonomi er den sikreste veien mot internasjonal fred og sikkerhet. Vår internasjonale politikk skal henge sammen med alle andre politikkkfelt, og målet skal være å fremme menneskerettigheter globalt.

Menneskerettighetene er universelle. Vi vil kjempe for menneskerettighetene internasjonalt og gjøre det vi kan for at flere skal kunne leve liv i frihet. Norge må ratifisere barnekonvensjonens individuelle klageordning.

Vi vil se mer forpliktende internasjonalt samarbeid for å fremme menneskerettigheter. Det viktigste verktøyet for å oppnå dette er FNs bærekraftsmål, en liste med 17 mål som alle FNs medlemsland har blitt enige om skal nås innen 2030. Derfor vil vi jobbe for at Norge når sine egne nasjonale mål, samt sørge for at norsk politikk støtter opp under måloppnåelse i andre land.

Norge er et lite land, og vi mener at vi oppnår mest i samarbeid med andre. Vi mener at Norge bør være tydelige på at brudd på menneskerettighetene ikke kan aksepteres. Måten vi fremmer menneskerettigheter internasjonalt på, vil variere, men vi vil alltid sette menneskerettigheter foran andre hensyn.

Menneskerettigheter er truet i dagens Europa. Hviterussland, Polen og Ungarn er alle eksempler på det. Vi vil derfor jobbe for å styrke Europarådet, den europeiske menneskerettighetskonvensjonen og den Europeiske menneskerettighetsdomstolens betydning.

Oljefondet er først og fremst et redskap for å sikre det norske folks felles formue. Fondet skal ikke være en aktør i norsk utenrikspolitikk, men er likevel en viktig premissleverandør for fellesverdiene våre og således en politisk aktør. Vi vil at Oljefondet skal forvaltes på en forsvarlig måte, men med tydeligere holdninger som gjenspeiler seg i investeringer både når det gjelder land og bedrifter knyttet til skatteparadis, skatteflukt, okkuperte områder, klimaendringer og menneskerettigheter. Oljefondet bør forhåndsfiltrere alle selskap der risikoen for brudd på de etiske retningslinjene vurderes som uakseptabel høy, og klimajustere investeringer i tråd med Parisavtalens mål om å redusere den globale oppvarmingen til 1,5 grader.

Vi mener at Norge og norske bedrifter har et ansvar for å fremme menneskerettigheter internasjonalt. Vi vil at staten aktivt skal bruke sin rolle for å fremme denne bevisstheten i norske bedrifter. Vi vil bekjempe bruken av skatteparadiser og arbeide for forpliktende samarbeid på tvers av OECD, for å håndtere aggressiv skatteplanlegging og skatteunndragelse. Land-for-land rapporteringen må utvides for å gjelde alle selskap.

Skatt skal betales der overskudd skapes, og derfor vil vi jobbe for en global skattereform og innføre enhetlig skattlegging av flernasjonale selskaper. Dersom slike forhandlinger ikke fører frem er vi åpne for å gjennomføre tiltak som sørger for rettferdig skattlegging i Norge.

Vi er spesielt opptatt av at Norge skal bedre vilkårene for menneskerettigheter i Europa. Derfor mener vi at norske EØS-midler i hovedsak skal brukes til å støtte opp under menneskerettigheter og spesielt retten til å leve i en rettsstat.

Verden blir et bedre sted gjennom internasjonalt samarbeid. Vi skal bidra til et regelstyrt internasjonalt samfunn der mennesker skal kunne handle og reise så fritt som mulig.

Vi vil at Norge skal gå i bresjen for internasjonalt samarbeid ved å levere på de internasjonale forpliktelsene vi påtar oss.

Vi trenger globale regler for handel, og vi vil revitalisere Verdens Handelsorganisasjon, WTO. Vi vil gi utviklingsland en større rolle i denne organisasjonen ved å reformere beslutningsmekanismene i WTO.

Venstre vil også at Norge skal være aktive i samarbeidet med EU og OECD om å finne gode løsninger for å hindre internasjonale selskaper i å drive unndragelse eller omgåelse av skatt.

Vi vil redusere antall atomstridshoder i verden og bidra til mer sikkerhet rundt eksisterende våpensystemer. Vi vil prioritere Norges innsats for å styrke eksisterende avtaler der atomvåpenstatene også er parter. Vi mener at atomvåpen bør forbyes på lik linje med kjemiske og biologiske våpen, og vi mener Norge bør signere og ratifisere FNs forbud mot atomvåpen. Målet på sikt bør være en forpliktende forbudsavtale som inkluderer alle dagens atommakter.

Det er avgjørende med et høyt bistandsnivå fremover for å bekjempe fattigdom og derfor vil vi opprettholde dagens mål på at minst 1% av BNI skal gå til bistand.

Vi vil få mer ut av bistandssatsingen ved å spesialisere og konsentrere utviklingsmidlene til færre land og færre formål.

Bistand skal bidra til at land kan stå på egne ben. Derfor vil vi prioritere midler til tiltak som fremmer menneskerettigheter, rettferdig skattesystem, rettsstat, demokrati og bekjemper korrupsjon.

Å styrke klimabistanden er viktig for å nå målene i Parisavtalen og mobilisere til felles innsats. Derfor vil vi styrke klima- og skogprosjektet, og bidra til annen bistand som tar vare på natur, kutter klimagassutslipp og styrker fornybar energi.

Frihet handler også om likestilling. Derfor er vi opptatt av at norsk utviklingsstøtte bidrar til likestilling. Vi ser også at veien til frie liv går gjennom muligheten til utdanning og arbeid. Derfor vil vi at Norge skal satse mer på utdanning og næringsutvikling i de landene som mottar norsk støtte.

Vi ser at klimaendringer øker behovet for akutt nødhjelp. Vi ønsker derfor at Norge skal bidra i henhold til FNs anbefalinger for å sikre nødhjelp til dem som trenger det mest.

Norsk utviklingsstøtte er mest effektiv når alle sider av norsk politikk bidrar til å dra i samme retning. Vi vil derfor samordne regjeringens arbeid i mottaksland bedre ved å sette forpliktende mål til samarbeid på tvers av sektorer, slik at vi i fellesskap oppnår FNs bærekraftsmål, og fortsetter regnskogsatsingen.

Det må legges til rette for å enkelt kunne investere i mikrofinansiering i utviklingsland. Dette gir både klimagevinst og muligheter for å etablere arbeidsplasser og bedre levekår.

Det bygger seg opp en ny global gjeldskrise og derfor vil vi slette all illegitim gjeld i norsk utlånsportefølje, og arbeide for at all illegitim gjeld slettes internasjonalt. Vi vil at Norge bør støtte opp om en uavhengig gjeldslettemekanisme.

Vi støtter Palestinas kamp for selvstyre, og ønsker en tostatsløsning i konflikten mellom Israel og Palestina. Israels ulovlige bosetninger og blokaden av Gaza må opphøre, og grensene fra før 1967 skal respekteres. Norge bør anerkjenne Palestina som en selvstendig stat på lik linje med en rekke andre FN-land.

Vi vil forsterke det europeiske samarbeidet. Uavhengig av Norges medlemskap vil vi at Norge skal samarbeide nært med sine europeiske partnere i viktige internasjonale spørsmål.

Vi ønsker at Norge på sikt skal bli medlem av EU. Forutsetningen er at vi finner gode løsninger for fiskeri og landbruk og at medlemskap i eurosone avgjøres i en egen prosess. Vi mener at et medlemskap må avgjøres etter folkeavstemning.

Så lenge Norge ikke er medlem av EU er EØS-avtalen livsviktig for norsk næringsliv, og vi vil opprettholde og styrke avtalen.

Klimasaken er for stor til at ett enkelt land kan løse den alene. For Norge er EU vår nærmeste partner i å redusere utslipp, og vi mener at vi skal bidra sterkere til EUs prosesser for å få fart på det grønne skiftet.

Migrasjon og flyktningpolitikk er et annet område der vi mener det må europeiske løsninger til. Vi vil innføre et felles system der EUs yttergrenser er sikret, og der flyktninger som ankommer til Europa, blir fordelt på en rettferdig måte.

En mer usikker globalisert verden gjør at vi må finne sammen med våre naboer. Vi mener at Norge bør jobbe nærmere sammen med EU for å forsterke det forsvarsindustrielle samarbeidet.

Vi vil at Norge skal bli tryggere gjennom nærmere samarbeid med våre venner og allierte.

Vi mener at alle internasjonale militæroperasjoner som hovedregel skal være sanksjonert av FN. Vi mener verden har en forpliktelse til å intervensere for å forhindre grove brudd på menneskerettighetene.

Vi ønsker at Norge sammen med våre europeiske allierte skal bidra mer for å ivareta sikkerheten i Europa og i våre nærområder. Vi vil at Norge skal strekke seg for å bidra til FN- og NATO-ledede operasjoner.

Sammen står vi sterkere. Derfor vil vi øke nordisk forsvarssamarbeid, både ved å dele kapasiteter og ved å intensivere felles øvelsesaktivitet.

NATO skal være en allianse av demokratier, og vi vil derfor at Norge skal jobbe for at alle medlemmer skal leve opp til prinsippet om demokrati og frihet. Vi vil ta en tydelig rolle i NATO for å prioritere menneskerettigheter, gjensidig nedrustning og demokrati.

Norge blir stilt til ansvar for bruk av norske våpen internasjonalt. Derfor ønsker vi oss et strengt og forutsigbart regelverk, underlagt streng parlamentarisk kontroll.

Vi vil ikke at Norge skal eksportere våpen eller flerbruksmateriell som kan brukes til å undertrykke egen befolkning eller bryte folkeretten. Dette gjelder også for norsk forsvarsmateriell eksportert til andre NATO-land.

Vi vil at Norge skal ha et troverdig forsvar som kan bidra til vår egen og våre alliertes sikkerhet.

Etter Russlands annektering av Krim endret sikkerhetssituasjonen seg for Norge. Denne endringen krever et sterkere nærvær, spesielt i nordområdene. Vi vil satse mer på Forsvaret for å oppfylle våre internasjonale forpliktelser og kravene til vårt medlemskap i NATO.

Nøkkelen til norsk sikkerhet er tett samarbeid med våre allierte. Vi vil derfor øke antall allierte øvelser i Norge, øke det nordiske forsvarssamarbeidet og bygge ut mottaksinfrastrukturen for allierte styrker, slik at vi blir flinkere til å operere sammen.

Vårt viktigste bidrag til NATO er gjennom vår rolle i nordområdene. Vi vil derfor øke norsk militær tilstedeværelse i Nord-Norge. Vi er spesielt opptatt av at flere oppdrag i fremtiden må løses på tvers av forsvarsgrenene og den økte tilstedeværelsen i Nord-Norge må også legges opp til det.

I løpet av de siste årene har vi startet anskaffelsen av en rekke nye våpensystemer, enten det gjelder kampfly, artilleri eller ubåter. For å få mest mulig ut av disse kapasitetene må vi trappe opp personellnivået i forsvaret. Vi vil derfor satse på å øke antall og kompetansenivået på personell i forsvaret.

For et lite land med begrensede ressurser ligger nøkkelen til effektiv forsvarsevne i mobilitet. Vi vil satse på forsvarets evne til mobilitet og til å løse flere forskjellige oppdrag i hele landet.

Nye stridsdomener, enten det gjelder cyberdomenet eller elektronisk krigføring blir stadig viktigere, også i tradisjonell krigføring. Vi vil derfor forsterke forsvarets kapasitet innen de nye stridsdomenene.

Automatisering skjer også innen forsvarsmateriell og vi vil derfor oppdatere relevant doktrine for å sikre at bruk av autonome eller halvautonome våpensystemer skjer på en måte som er i samsvar med folkeretten. Vi mener at våpensystemer uten vesentlig menneskelig kontroll bør forbys.

Norges spesielle rolle i nordområdene

Det er viktig for Norge at det bor folk i nord. Vi vil sikre grunnlaget for et voksende folketall i nord gjennom utbygging av infrastruktur og en sterkere satsing på kunnskap og utdanning. Samarbeidet med lokalbefolkningen på begge sider av grensen mellom Russland og Norge er positivt, og vi vil bidra til å opprettholde dette samarbeidet. Et viktig tiltak for å lette samarbeidet mellom befolkningen i Norge og Russland er bygging av ny grensestasjon Storskog.

Nordområdene er Norges viktigste satsingsområde. Russland og Kinas økte interesse for Arktis gjør at Norge også må forsterke sin tilstedeværelse.

Vi vil at de arktiske statene skal samarbeide godt, og at samarbeidet i Arktis skal bidra til avspenning. NATO er Norges forsvarsallianse, og vi mener det er viktig at alliansen har fokus på sikkerhet i nordområdene.

Vi vil realisere sjøfibernkabelen Arctic Connect, som går mellom Asia og Nord-Europa.

Klimaendringer og økt aktivitet i nordområdene gjør at vi må satse mer på sikkerhet og beredskap. Vi ønsker å samarbeide nærmere med de andre arktiske statene på dette området og dermed øke beredskapen i nordområdene.

Norsk suverenitet på Svalbard er avgjørende for norsk nordområdepolitikk, og vi vil bygge videre på denne. Vi vil legge til rette for fornybar energibruk på Svalbard og øke forskningsaktiviteten. Vi vil også sette strenge krav til bærekraftig utvikling og sikre større mangfold og lokal forankring i næringslivet på Svalbard.